

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bohdan Tracz (sprawozdawca)
Sędziowie:	SA Elżbieta Brzozowska SA Zbigniew Makarewicz
Protokolant	st. protokolant sądowy Agnieszka Muszyńska

przy udziale Jacka Kuźmy prokuratora Prokuratury Okręgowej w Lublinie del. do prokuratury Apelacyjnej w Lublinie po rozpoznaniu w dniu 18 września 2012 r.

sprawy **M. W. (1)** oskarżonego z art. 156 § 3 k.k. i in.

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 7 maja 2012 r., sygn. akt II K 6/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że M. W. (1) uznaje za winnego tego, że w nocy z 11 na 12 października 2011 roku w S. bijąc rękoma oraz kopiąc K. K. po całym ciele spowodował u niego otarcia naskórka w okolicy czołowej i grzbietu nosa, zasinienie powiek, wylewy krwawe w okolicy powierzchni wewnętrznej warg z raną tłuczoną w okolicy wargi dolnej, złamanie trzonu zęba II górnego po stronie prawej, otarcia naskórka w okolicy jarzmowej prawej i podbródkowej, wylew podskórny głowy, złamanie kości sklepienia czaszki, powstanie krwaka pod oponą twardą, stłuczenie tkanki mózgowej, wylew krwi do układu komorowego mózgu oraz obrzęk mózgu i ustala, że obrażenia których doznał pokrzywdzony stanowią chorobę realnie zagrażającą życiu to jest czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa określonego w art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. i na podstawie art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. wymierza mu karę 4 (cztery) lata pozbawienia wolności;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. na poczet kary pozbawienia wolności zalicza także okres tymczasowego aresztowania od dnia 7 maja 2012r. do dnia 18 września 2012 r.;

IV. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. U. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu wykonywaną w postępowaniu odwoławczym;

V. zwalnia oskarżonego od opłat za obie instancje oraz wydatków za postępowanie odwoławcze, ustalając że ponosi je Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

M. W. (2) oskarżony został o to że :

I. w nocy z 12 na 13 października 2011r. w S. bijąc rękoma oraz kopiąc K. K. po całym ciele spowodował u niego otarcia naskórka w okolicy czołowej i grzbietu nosa, zasinienie powiek, wylewy krwawe w okolicy powierzchni wewnętrznej warg z raną tłuczoną w okolicy wargi dolnej, złamanie trzonu zęba II górnego po stronie prawej, otarcie naskórka w okolicy jarzmowej prawej i podbródkowej, wylew podskórny głowy, złamanie kości sklepienia czaszki, powstanie krwiaka pod oponą twardą, stłuczenie tkanki mózgowej, wylew krwi do układu komorowego mózgu oraz obrzęk mózgu, następstwem których to obrażeń była śmierć K. K., tj. o czyn z art.156 § 3 k.k.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 7 maja 2012 roku oskarżonego M. W. (1) uznał za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu z tym, że ustala, iż czyn ten został popełniony w nocy z 11 na 12 października 2011r. oraz przyjął, że obrażenia, których doznał pokrzywdzony stanowią chorobę realnie zagrażającą życiu i czyn tak opisany kwalifikuje z art.156 § 3 k.k. w zw. z art.156 § 1 pkt 2 k.k. i za to skazał oskarżonego M. W. (1) z mocy wyżej powołanych przepisów i wymierzył mu na podstawie art.156 § 3 k.k. karę 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności; na podstawie art.63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu M. W. (1) okres jego tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 4 listopada 2011r. do dnia 7 maja 2012r.; zwolniono oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych.

Apelację wniósł obrońca oskarżonego.

Zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1) mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia obrazę przepisów postępowania, a mianowicie:

- art.413 § 2 pkt 1 k.p.k. poprzez pominięcie w opisie czynu przypisanego oskarżonemu w pkt I wyroku wszystkich niezbędnych elementów jego zachowania należących do ustawowych znamion czynu zabronionego wypełniającego dyspozycję art.156 § 3 k.k. w zw. z art.156 § 1 pkt 2 k.k., a mianowicie formy zamiaru oskarżonego w zakresie spowodowania u pokrzywdzonego obrażeń ciała stanowiących chorobę realnie zagrażającą życiu, jak również przewidywania lub możliwości przewidywania przez oskarżonego następstwa czynu w postaci śmierci pokrzywdzonego – co w konsekwencji doprowadziło do niesłusznego skazania oskarżonego M. W. (1) za popełnienie w/w czynu, którego opis zawarty w części dyspozytywnej wyroku nie zawierał ustawowych znamion czynu zabronionego polegającego na umyślnym spowodowaniu ciężkich obrażeń ciała kwalifikowanego przez następstwo w postaci śmierci człowieka;

- art.4, 7, 410 oraz 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez nienależyte rozważenie i ocenienie całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynienie jednostronnie niekorzystnych dla oskarżonego M. W. (1) ustaleń faktycznych sprawy w zakresie czynu przypisanego mu w pkt I wyroku jedynie w oparciu o obdarzone bezpodstawnie wiarygodnością wyjaśnienia współoskarżonego J. G. wskutek bezpodstawnego uznania, iż wyjaśnienia tego oskarżonego są zgodne z zeznaniami świadków R. B., M. W. (3), M. K., O. K., E. K. i A. K.; a nadto poprzez nienależyte i wybiórcze ustosunkowanie się do treści opinii biegłego patomorfologa – co w konsekwencji doprowadziło do sprzeczności istotnych ustaleń faktycznych sprawy z treścią zebranego materiału dowodowego;

- art.424 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez nienależyte wyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia w zakresie okoliczności przemawiających za uznaniem, iż oskarżony M. W. (1) miał obiektywną możliwość przewidzenia powstania skutku w postaci śmierci pokrzywdzonego K. K.;

2) mogący mieć wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę tego orzeczenia poprzez dowolne, nie znajdujące oparcia w całokształcie zebranego materiału dowodowego, niezgodne z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania przyjęcie, iż ciężkie obrażenia ciała doznane przez pokrzywdzonego K. K. i skutkujące jego zgonem powstały wskutek pobicia go w nocy z 11 na 12 października 2012r.

przez oskarżonego M. W. (1) – co w konsekwencji doprowadziło do niesłusznego uznania go za winnego popełnienia tego, czynu podczas gdy całokształt zebranego i należyście ocenionego materiału dowodowego nie pozwala na takie rozstrzygnięcie.

3) rażąco niewspółmierność kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec oskarżonego M. W. (1) poprzez wymierzenie mu kary w rozmiarze przekraczającym stopień jego winy.

Podnosząc powyższe zarzuty i powołując się na treść art.437 § 1 i 2 oraz art.438 pkt 2,3 i 4 k.p.k. wnosił o:

1) uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej oskarżonego M. W. (1) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji; ewentualnie

2) zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej oskarżonego M. W. (1) poprzez zmianę opisu i kwalifikacji prawnej czynu zarzuconego oskarżonemu w akcie oskarżenia poprzez uznanie w/w za winnego czynu wyczerpującego dyspozycję występku z art.156 § 2 k.k. i wymierzenie mu kary pozbawienia wolności w rozmiarze odpowiadającym okresowi jego tymczasowego aresztowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

Zasadnym jest zarzut naruszenia art.413§2 pkt.1 k.p.k..

Na wstępie stwierdzić jednak należy, że nietrafne są zarzuty dotyczące obrazy art.4,7, 410 oraz 424§1 pkt.1 k.p.k. w wyniku, których doszło do dowolnej oceny dowodów, niezasadnego obdarzenia wiarą wyjaśnień współoskarżonego J. G. a odmówienia wiary wyjaśnieniom M. W. (1). Podnosząc ten zarzut apelacja w zasadzie go nie uzasadniła.

Sąd Okręgowy obdarzając wiarą wyjaśnienia J. G. i uznając za nieprawdziwe wyjaśnienia oskarżonego M. W. (1) stanowisko swe wnikliwie i obszernie uzasadnił, przedstawił argumenty uzasadniające dokonaną ocenę /str.4,5,6 uzasadnienia/. Podzielić należy pogląd zawarty w uzasadnieniu, że oskarżony J. G. opisując zachowanie oskarżonego M. W. (1) nie pomija okoliczności dotyczącej swego zachowania, przedstawienie ich umożliwiło ustalenie, że był winny przestępstwa z art.239§1k.k., którego istota polegała na przeniesieniu zwłok pokrzywdzonego w celu ich ukrycia.

Wyjaśnienia J. G. znalazły potwierdzenie w opinii lekarza patomorfologa /k.298v/.To tylko najważniejsze powody uzasadniające trafność dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów.

Nie podważa oceny fakt, że zdaniem biegłego jedno z obrażeń stwierdzonych u pokrzywdzonego – wylew krwawy w okolicy ciemieniowej podskórnej – mogło powstać w mechanizmie biernym. Wskazać należy, że inne liczne obrażenia ciała pokrzywdzonego powstały w mechanizmie czynnym. Okoliczności te dostrzegł i rozważył Sąd Okręgowy /patrz str.4/.

Niezasadny jest także zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, błędnego ustalenia, że oskarżony spowodował u pokrzywdzonego ciężkie uszkodzenie ciała w postaci choroby realnie zagrażającej życiu. Zarzut ten opiera się tylko na koncepcji odmiennej od dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów. Zarzut naruszenia art.7 k.p.k. jak wskazano wyżej jest oczywiście nietrafny.

Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku nie może sprowadzać się do samej tylko odmiennej oceny materiału dowodowego, lecz powinien polegać na wykazaniu, jakich uchybień w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego dopuścił się sąd w dokonanej przez siebie ocenie materiału dowodowego (por. SN I KR 197/74, OSNKW 1975, nr 5, poz. 58 oraz aprobatę W. Daszkiewicza, Przegląd orzecznictwa, PiP 1976, z. 4, s. 127 i M. Cieślaka, Z. Dody, Przegląd orzecznictwa, Palestra 1976, z. 2, s. 64).

Trafny jest natomiast zarzut apelacji dotyczący naruszenia art.413 k.p.k.§ 2 pkt.1 k.p.k..

Wynikający z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. obowiązek dokładnego określenia przypisanego oskarżonemu czynu oznacza, że w opisie tym należy zawrzeć te elementy, które należą do jego istoty, a więc dotyczące podmiotu czynu, rodzaju atakowanego dobra, czasu, miejsca i sposobu popełnienia czynu oraz jego skutków, zwłaszcza rodzaju i wysokości szkody. W szczególności opis czynu powinien zawierać wszystkie znamiona przypisanego typu przestępstwa.

Znamiona przestępstwa muszą być zamieszczone w sentencji wyroku, w opisie przypisanego czynu, a nie tylko w uzasadnieniu wyroku.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego (patrz wyrok SN z dnia 13 stycznia 2011 r., II KK 188/10, Prok. i Pr.-wkł. 2011/6/14) podnosi się potrzebę określenia w wyroku skazującym zarówno tego, czy czyn popełniono umyślnie, czy też nieumyślnie, a w razie umyślności postaci zamiaru, z jakim sprawca działał, z tym jednak, że od dawna przyjmuje się również, iż na zamiar sprawcy może też wskazywać opisany w przypisanym czynie sposób jego działania, np. kilkakrotne uderzenie, znaczna siła ciosu w określone miejsce czy rodzaj użytego narzędzia.

Powracając do realiów niniejszej sprawy przypomnieć należy, że oskarżonemu przypisano przestępstwo z art.156§3 k.k..

Strona podmiotowa przestępstwa z art. 156 § 3 k.k. ma charakter kombinowany (art. 9 § 3 k.k.), spowodowanie bowiem ciężkiego uszczerbku na zdrowiu objęte jest umyślnością, natomiast pozostająca z nim w związku przyczynowym śmierć człowieka - nieumyślnością. Warunkiem prawnym zaś przyjęcia nieumyślności jest brak zamiaru spowodowania śmierci, jednakże jej nastąpienie wiązać należy z niezachowaniem wymaganej w takich okolicznościach ostrożności oraz przewidywaniem takiej możliwości lub możliwości takiego przewidzenia (art. 9 § 2 i 3 k.k.) / Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 sierpnia 2000 r., IV KKN 122/00 ,LEX nr 50934, Prok. i Pr.-wkł. 2001/1/3/.

Podkreślić należy, że opis czynu zawarty w części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku nie zawiera wprost ustaleń co do istnienia u oskarżonego umyślnego zamiaru spowodowania ciężkich uszkodzeń ciała ani co ważniejsze ustaleń co do możliwości spowodowania śmierci pokrzywdzonego. Jak już podkreślono wymóg dokładności określenia czynu przypisanego nie jest spełniony bez wskazania postaci zamiaru. Należy jednak podkreślić, że wymaganiu temu odpowiadać będzie zredagowanie opisu czynu w sposób niepozostawiający wątpliwości co do postaci zamiaru - co oznacza, iż dokładność w tym zakresie wynikać może również z opisu zachowania sprawcy. Sąd Okręgowy ustalił, że oskarżony bił rękami oraz kopał pokrzywdzonego po całym ciele, powodując m.in. złamanie kości czaszki, stłuczenie tkanki mózgowej, obrzęk mózgu. Opisany sposób działania i spowodowane skutki sprawiają, iż nie budzi wątpliwości fakt, że oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim spowodowania ciężkich obrażeń ciała. W orzecznictwie od dawna przyjmuje się, iż na zamiar sprawcy może też wskazywać opisany w przypisanym czynie sposób jego działania, np. kilkakrotne uderzenie, znaczna siła ciosu w określone miejsce czy rodzaj użytego narzędzia (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1971 r., Rw 1202/71, OSNKW 1972, z. 3, poz. 54, czy wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 23 stycznia 1997 r., II AKA 283/96, OSNPriPr 1998, nr 5, poz. 19 oraz z dnia 8 lutego 2001 r., II AKA 36/01, OSPriPr 2002, nr 3, poz. 15).

Z powyższego względu uznano, iż opis czynu wskazuje, choć nie wprost, że oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim spowodowania ciężkich uszkodzeń ciała i dlatego w tej części uchybienie Sądu Okręgowego polegające na nieużyciu sformułowania, iż oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim spowodowania ciężkich obrażeń ciała, nie jest takim naruszeniem art.413§1pkt.2 k.p.k., która miałaby wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Istniejące w zaskarżonym wyroku ustalenia co do zamiaru z jakim działał oskarżony pozwalały na przypisanie oskarżonemu przestępstwa określonego a art.156§1 pkt.2 k.k. nie pozwalały jednak na przypisanie oskarżonemu przestępstwa z art. 156§3 k.k..

Kluczem do przypisania winy nieumyślnej za śmierć pokrzywdzonego mogłoby być ustalenie, że sprawca **uświadamiał sobie** możliwość popełnienia czynu zabronionego albo popełnienie takiego czynu **mógł przewidzieć** (art. 9 § 2in fine).Zaskarżony wyrok takich ustaleń nie zawiera a ich dokonanie, wobec braku apelacji na niekorzyść oskarżonego, jest niemożliwe.

Z tych względów zaskarżony wyrok zmieniono, czyn oskarżonego zakwalifikowano z art.156§1 pkt.2 k.k. a wobec przypisania oskarżonemu przestępstwa w formie podstawowej a nie obostrzonej wymierzono oskarżonemu łagodniejszą karę, 4 lat pozbawienia wolności.